

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Dato: 28. februar 2022

Indberetning fra rigsombudsmanden i Grønland

Grønlandske reaktioner på Ukraine-situationen: Formand for Naalakkersuisut Múte B Egede oplyste 25. februar 2022 i en pressemeddelelse, at Grønland tilslutter sig EU's sanktioner mod Rusland: *"Jeg fordømmer på det kraftigste Ruslands handlinger mod den ukrainske befolkning. Det er meningsløst og derfor vil vi gerne vise vores solidaritet med den ukrainske befolkning ved at tilslutte os de internationale sanktioner mod Rusland"*. Múte B. Egede lagde i udtalelser 24. februar til de grønlandske medier vægt på at fastholde lavspænding i Arktis, og på at holde partiledere og Inatsisartuts udenrigs- og sikkerhedspolitiske udvalg (USPU) orienteret om de skridt, som Grønland kan tage i forhold til situationen mellem Rusland og Ukraine.

Formand for USPU Jens Napaattooq (N) udtalte sig 25. februar til KNR. Han fandt, at udviklingen også kan få store og alvorlige konsekvenser for Grønland. Jens Napaattooq lagde konkret vægt på samarbejdet med Danmark: *"De grønlandske og danske politikere bliver nødt til at informere hinanden og samles og lave en ekstrem forsigtig politik sammen i de kommende dage og drøfte Grønlands handel med Rusland og påvirkning af det i det hele taget."* Siumuts næstformand Vivian Motzfeldt opfordrede 25. februar i Sermitsiaq Naalakkersuisut til at sikre, at Grønland inddrages, hvis konflikten medfører en styrket amerikansk tilstedeværelse på Thule Air Base: *"Danmark har kortet til at forhandle med NATO. Og hvis krigen skulle nå så langt ud, at Rigsfællesskabet bliver nødt til at bidrage til de allierede, så er Danmark forpligtet til at inddrage Grønland igennem den nye aftale i udenrigspolitik"*.

Direktør for Grønlands Erhverv (GE) Christian Keldsen oplyste 24. februar til Sermitsiaq, at Grønlands eksport til Rusland i 2021 udgjorde ca. 580 mio. kr., svarende til ca. 14 pct. af Grønlands samlede eksport. Det vil derfor klart kunne mærkes, hvis sanktionerne kommer til at omhandle fødevarer. Der er ikke dækkende tal for eksporten til Rusland i Grønlands statistik, da en meget stor del af eksporten går via Danmark og derfor indgår i den danske eksport til Rusland. Keldsen pegede dog på, at de største eksportører var Polar Seafood, Royal Greenland og Iceberg Seafood. Så længe fødevarer ikke var omfattet af sanktioner, forventede han ikke, at grønlandske virksomheder ville blive påvirket direkte, men der var andre parametre, der kunne påvirke handlen. Hvis der kommer sanktioner mod banker og betalingssystemet Swift vil det betyde, at virksomhederne vil få problemer med at modtage betaling. Priserne på energi og andre varer vil endvidere kunne stige, hvilket også ville påvirke erhvervslivet i andre sektorer end fiskeriet. Keldsen forholdt sig også til, at de valg man tog nu, kunne få konsekvenser på sigt: *"Grønland skal jo overveje, hvem man vælger at støtte i sådan en sag. Hvis man støtter de forkerte, kan det få konsekvenser for eksporten mange år frem. Vi vil også gerne kunne eksportere grønlandske varer til andre lande 2, 5 og ti år frem i tiden."* Bestyrelsesformand for Polar Seafood Henrik Leth, der også er bestyrelsesformand for GE, udtalte sig ligeledes til de grønlandske medier 24. februar om mulige sanktioner. Med udgangspunkt i, at der endnu ikke er sanktioner på fødevarerområdet, lagde han vægt på, at Rusland er et meget stort marked for Polar Seafood, og man fortsatte med eksporten til Rusland, med mindre man fra politisk side besluttede af stoppe herfor. Han udtalte bl.a.: *"Det er ikke vores opgave at drive udenrigspolitik. Det må vi ligesom lægge hos dem, der har med det at gøre. Vi følger de anvisninger, vi får, og så tager vi det derfra. Og de sanktioner, man har indført indtil videre, har jo bare betydet, at man ikke må handle med nogle navngivne personer og sådan noget. Det gør vi selvfølgelig heller ikke."* Henrik Leth fremhævede endvidere, at Rusland var et vigtigt marked for Polar Seafood og andre grønlandske selskaber, da de indtil nu havde været de eneste, der solgte rejer i Rusland på grund af de sanktioner, der blev indført i 2014, som Grønland

ikke var omfattet af. Polar Seafood har en virksomhed i Rusland, hvor 20-25 pct. af produkterne i Rusland er grønlandske skalrejer. Resten af produkterne er fra Kina og Rusland. Afsætning af makrel og lodde til det russiske marked finder sted gennem datterselskabet Polar Seafood Danmark.

Adm. direktør Jeppe Jensen i den selvstyrejede forsynings- og servicevirksomhed KNI A/S har 25. februar udtalt til KNR, at Grønland i en periode vil være skærmet mod stigende verdensmarkedspriser på olie og detailvarer. Han oplyser, at datterselskabet Polaroil A/S indkøber olie fra Nordsøen og Vestafrika via et svensk selskab på lange, faste kontrakter, hvorfor der vil kunne gå ”måneder”, før prisstigninger på verdensmarkedet slår igennem. Han oplyser videre, at KNI har sikret vinterforsyninger af fødevarer, hvilket også giver en forsinkelse i prisudviklingen: ”*Hvis der er en stigning, vil stigningen komme med en forsinkelse hos os og tilsvarende, hvis der er et fald. Så vil faldet også komme med en forsinkelse, fordi vi sikrer os både på varerne men også på olien for perioder*”.

Flere debattører og politikere, herunder Aleqa Hammond (S), har på de sociale medier givet udtryk for bekymring for, at Grønland, idet man er omfattet af dansk NATO-medlemskab, vil kunne blive inddraget i konflikten. I et grønlandsk sproget indlæg på Facebook 24. februar skriver Hammond således: ”*Kapacitetspakken er udarbejdet for at give NATO noget og for at øge sikkerheden i vort land, jf. Danmarks forpligtelse over for NATO. Med i pakken er brug af lufthavne, kaldet dual use, hvilket betyder at Grønland, som er centralt placeret, vil være første fæstning mod USA, såfremt russerne angriber. Sådan som det også forholdt sig under den kolde krig.*” Flere giver endvidere udtryk for bekymring for, at Thule Air Base vil være et mål i en konflikt mellem Rusland og USA.

Fortsat fokus på tvangsfjernelser: De grønlandske medier har fortsat stort fokus på behandlingen af grønlandske børnesager i Danmark. Der blev i 2021 afsat midler på finansloven til en VIVE-undersøgelse, der skal kortlægge tvangsfjernelser af børn fra grønlandske familier i Danmark. Undersøgelsen ventes offentliggjort i maj 2022. Foreningen Mentor Immanuel, der bistår grønlandske familier i kontakten med danske myndigheder, har på forhånd udtrykt skepsis over undersøgelsens format, idet den tager udgangspunkt i kommunernes sagsbehandling og ikke i de grønlandske familiers erfaringer.

Atter mulighed for krydstogtturisme: Fra 2. marts 2022 ophæves de restriktioner, der siden pandemiens start har blokeret for krydstogtturisme til Grønland. Naalakkersuisut forudser derfor en langsom tilbagevenden til normale tilstande for turismeindustrien, som har været hårdt ramt af pandemien. Der vil fortsat være krav om, at indrejsende, som ikke er bosiddende i Grønland, er fuldt vaccinerede. Dette krav gælder foreløbig frem til 2. juni 2022.

Debat om identitetspolitik: Den danske designer Jim Lyngvild offentliggjorde i februar på Facebook en billedserie, som han har lavet på opdrag af Ilulissat Kunstmuseum og Great Greenland. Billederne viser danske og grønlandske modeller i sælskindstøj og henviser til grønlandsk symbolik og mytologi. Billederne udløste en voldsom debat, idet en meget vokal gruppe så billederne som udtryk for kulturel appropriation og neokolonialistisk disrespect for grønlandsk kultur og spiritualitet. Denne fløj kritiserede, at man ikke havde valgt en grønlandsk kunstner til projektet og opfordrede til boykot af Great Greenland. Modsat gav mange, herunder partiet IA, udtryk for anerkendelse af projektet, bl.a. fordi det promoverer brug af sælskind på en ny og inspirerende måde, til gavn for fangerne og forbrugerne af sælskind. Mange fremhævede, at den grønlandske kultur er stærk og ikke skades, men tværtimod udvikles i samspillet med omverdenen. Udstillingen forventes at åbne sidst i marts måned.